

Hamburgerstraat 28 - Het Hof van Discipline

Paleis van Justitie

Toen ik **[i]** in de advocatuur begon (1950) kon je in vrijwel iedere provincieplaats gemakkelijk het gerechtsgebouw vinden: je liep maar naar het centrum - dat was toen ook nog gemakkelijk - en keek uit naar een lelijk groot pand, gebouwd in de vorige eeuw, en als het niet het postkantoor was, was het zeker het gerechtsgebouw. Zo was het ook in Haarlem, mijn langdurig domicilie, zij het dat een of andere idioot die gevel tot monument heeft verklaard, zodat toen eindelijk de verbouwing kwam (pas in de tachtiger jaren) die moest blijven staan, gestut en wel, en er achter een modern gerechtsgebouw moest komen.

Wat een verrassing was het voor een Haarlems advocaat om in Utrecht te komen en daar een echt paleis van justitie te zien (wanneer was dat, niet in mijn eerste jaren in ieder geval), werkelijk een prachtig gebouw vond ik toen. Het was een plezier om daar naar toe te gaan, voor een kort geding bij professor Van Dijk, een comparitie bij de kinderrechter, of een getuigenverhoor. Gepleit heb ik er geloof ik nooit.

Het is naar mijn herinnering ook gebruikt voor een of andere NOS televisie uitzending (over iets van het recht), waarbij je iedere keer aan het begin een advocaat die mooie trap ziet afdalen. (Ik zeg mooie trap, omdat in de Haarlemse Rechtbank een trap was - geen lift natuurlijk - waar ik gewoon bang voor was, mede omdat het mij zo deed denken aan de trap in de film *'Gone with the wind'* waar aan het eind Scarlett O'Hara afdonderde).

Hof van Discipline

Toen ik was overgestapt naar de rechterlijke macht werd ik al gauw gevraagd voor het Hof van Discipline; voor wie het niet weet: het appèl-college voor het advocatentuchtrecht, waar ook leden van de rechterlijke macht in moeten zitten (ik meen dat de bezwaren tegen de herintroductie van de rechterlijke macht in het advocatentuchtrecht wel zijn geluwd, maar ik weet ze nog wel). We zaten met z'n vijven - drie leden van de Rechterlijke Macht en twee advocaten - en omdat

de leden van de Rechterlijke Macht in de meerderheid waren, voldoet dit aan de eisen van het EVRM, zoals die door het Hof in Straatsburg zijn uitgelegd.

Toen ik in het Hof van Discipline (hierna HvD) kwam, hadden de zittingen plaats in een bankgebouw in een pand waar ook het kantoor van onze griffier was. Vroeger hadden de zittingen vele jaren plaats gevonden in een pand van de Vrijvrouwe van Renswoude, maar dat moesten ze verlaten. Het bankgebouw was dus een uitkomst, maar toen Piet Witteman voorzitter werd (een heel principiële man) vond hij dat wij niet in een bank klachten konden behandelen, noch ook dat de bank geschikt was voor het publiek terwijl de nieuwe wet openbaarheid van de zittingen voorschreef. Ik denk dat de bank, die ons altijd gastvrij behandeld heeft, het daar wel mee eens was. Trouwens, ook de toename van de te behandelen zaken, doordat ook de klager in hoger beroep kon, en bovendien de balie steeds meer mensen kreeg, deed het wenselijk voorkomen dat we zouden verhuizen naar een gerechtsgebouw.

Verhuizing Hof van Discipline naar het Paleis van Justitie

Aldus werd aan de griffier gevraagd of hij nog eens overleg met de rechtbank kon plegen, waarvan namelijk gezegd was dat die geen plaats had. En zowaar, het kon - maar wel in het voormalige kantongerecht dat niet verbouwd was en nog in de oude staat. Dat was wel een teleurstelling, een vervelose boel, een bode noch een parketwacht, een verwarming die het niet altijd deed, geen telefoon voor de klager of een aangeklaagde advocaat, om van de Deken maar niet te spreken - niemand had toen nog een mobiele telefoon - en tot overmaat van ramp het ik moeten vernemen, dat ook de klok na mijn vertrek is stil blijven staan op tien over drie, gelukkig uitsluitend zichtbaar voor het hof.

Het enige wat prettig was, was dat wij niet boven de mensen uit torenden, maar aan een grote tafel zaten. Dat was ook een idee van onze (principiële) voorzitter en ik ben het met hem eens: je krijgt zo een beter contact met de mensen. Niet dat er niet een verhoging in de zaal waar het HvD zijn zittingen had, bestond. De kantonrechter had daar gezeten, tegen het licht - want het raam was aan zijn/haar achterkant - zodat hij/zij de mensen die voor hem/haar kwamen goed kon zien. Die mensen moeten alleen een silhouet gezien hebben. Wij hebben die verhoging rechts (dus niet links, want wij zaten achter de tafel en het raam was aan onze rechterkant) laten liggen.

Het HvD is in 1986 in dit gebouw gekomen en we hebben al spoedig drie kamers moeten formeren, waarvan ik er een heb voorgezeten. Daar zaten wij dan ook de maandagen, drie keer per maand; om niet drie verschillende rechtsprekende

kamers te krijgen, plachten de voorzitters van die kamers (Witteman, Mout en ik) regelmatig op de zaterdagochtend bij elkaar te komen, maar dat deden wij uiteraard niet in het kantongerechtsgebouw.

Ervaringen Hof van Discipline

Van de openbaarheid van de zittingen heb ik eerlijk gezegd nooit iets gemerkt en de andere voorzitters ook niet. Het is wel een keer gebeurd dat een klager, die het in de gang niet leuk vond, naar binnen kwam om de voorafgaande zaak mee te maken, maar dat was een uitzondering. Dat er journalisten waren die de zittingen wilden bijwonen is in mijn tijd nimmer gebeurd (ik ben er eind 1991 uitgegaan omdat ik 70 werd); ik heb begrepen dat het nu wel eens een keer is gebeurd.

Wat in mijn tijd wel opkwam, was de wraking. Er waren een stuk of wat klagers die regelmatig voorkwamen en wier klachten meestal werden afgewezen. Als zo iemand een bekend gezicht in het HvD zag, dat die wel eens de neiging zo iemand te wraken, en omdat de namen van de mensen die op de zaak zaten tevoren aan partijen werden bekendgemaakt, werd er tevoren wel eens een brief gestuurd dat die en die gewraakt werd. Dat nam schrikbarend toe: er zijn nu klagers die de hele kamer wraken, zelfs als er niemand van de aanwezigen op zijn vorige klacht heeft gezeten, en zelfs aankondigen het hele HvD te zullen wraken. Nu kan dat niet, maar ook de Hoge raad is onlangs in zijn totaliteit gewraakt, dus het HvD is in goed gezelschap.

Het was niet allemaal jolijt om in het kantongerechtsgebouw te zitten. Het gebouw stond op het terrein van het paleis van justitie en als er iets mis was in dat gebouw, dan werd alles afgesloten door de politie en konden ook zittingen van het HvD niet doorgaan. Zo toont de foto op de volgende pagina dat leden van het HvD eveneens gegijzeld werden en het gebouw niet uit konden, toen een man met een vuurwapen - omdat hij een andere voogdijregeling wenste - vier mensen in de rechtbank gijzelde (de kinderrechter kon nog net ontkomen). Hij heeft zich pas na vier uur aan de politie overgegeven en de leden van het HvD zaten zich dood te vervelen. Je kunt dat nog zien aan de gezichten: onder leiding van Piet Witteman stappen ze over de politieafzetting, de heren Wichers Hoeth, Haak, in 't Veld en Runia (net niet zichtbaar). De griffier Keulen ontbreekt op de foto.

Onder leiding van mr. Witteman, voorzitter van het Hof van Discipline, stappen de leden van het Hof, mrs. Wichers Hoeth, Haak, in' t Veld en Runia (net niet zichtbaar), over de politieafzetting die bij de rechtbank was aangebracht in verband met een gijzeling. Foto: Bert Verhoeff

Verhuizing Paleis van Justitie

En nu zal dat allemaal voorbij zijn; ik neem tenminste aan dat het HvD meeverhuist naar de Catharijnesingel en wat beter gehuisvest wordt. Ik moet overigens wel zeggen dat, al doe ik er nu wat venijnig over, ik met genoeg in dat kantongerechtsgebouw gezeten heb. Ik denk echter dat de mensen met wie ik zat daar wel een grote rol in hebben gespeeld.

[i] Kort voor het ter perse gaan van deze bundel (2000) is mr. S. Boekman overleden.

Naschrift Redactie

Begin september 1999 schreef de directeur arrondissementale stafdiensten Utrecht aan de griffier van het Hof van Discipline dat de rechtbank in het begin van 2000 zou gaan verhuizen, dat alle op dat moment door de rechtbank gebruikte gebouwen in de stad zouden worden afgestoten en dat er in het nieuwe gerechtsgebouw aan de Catharijnesingel geen ruimte zou zijn voor het Hof van Discipline.

Na ruim 13 jaar stond het Hof van Discipline op straat. Vervolgens heeft de griffier in overleg met het presidium van het Hof de directeur arrondissementale stafdiensten een uitvoerige brief geschreven, waarin hij heeft uiteengezet wat de

taak is van het Hof van Discipline en zijn wettelijke basis, dat de zittingen van het Hof openbaar zijn en dat het Hof is aangewezen op een gebouw waarin openbare zittingen kunnen worden gehouden. Dit heeft er uiteindelijk toe geleid dat er elders ruimte is gevonden, en wel in het gebouw van het Utrechtse Kantongerecht aan het Janskerkhof.

Daarom worden de zittingen van het Hof van Discipline vanaf 1 maart 2000 niet meer gehouden op maandag in het Gerechtsgebouw aan de Hamburgerstraat 28, maar op vrijdag in het Kantongerechtsgebouw aan het Janskerkhof 13 te Utrecht.